

## DIALOGUS IV.

in Numis , vim pariter ac pondus solida eruditione pervadimus.  
**TULL.** Ego vero hoc demum addo , Numos Augusti in ære medio  
 obvios , raros in magno , in aureo argentoque vulgares a Patarello dici:  
 Græci quoque , magnos si demas , non infrequentes sunt , sed in Co-  
 loniis cuius rarissimi .

## DIALOGUS IV.

De

Numis TIBERII, CAII, CLAU-  
DII, atque NERONIS.

TULLIUS.

I. **E**rit paulo post , Optime Publi , ut iter nostrum Augustum ve-  
 lis decurramus , ut ajunt , atque quadrigis , plerisque munerum  
 supremorum nominibus iam explanatis . Hoc Dialogo 4. Au-  
 gustos videbimus , quibus Cæsaris nomen gentile erat , uno sem-  
 per alterum adoptantes Primus eorum Tiberius , cujus Numum ego  
 Tab. I. pinxi Tab. I. n. 3. tu æreum , & magni moduli tenes . PUB. Nudo  
 Num. III. is capite dextram respicit , vafri quid nescio oculis spirans . Nimirum  
 vaferrimus totus , vultu ac voce animi dolum perpetuo celans . Gen-  
 te initio Claudius erat , Tiberii Claudi filius ex Livia Druilla : cum vero  
 eundem mater utero gestaret , ipsam Augustus , viro suo abductam , si-  
 bi conjugem accepit , prolis itaque vitricus effectus . Non deerant  
 tamen , qui Tiberium ab Augusto antea adulteris amoribus genitum crede-  
 bant . Graiis literis atque Latinis probe institutus , elegantia dicitur  
 carmina panxisse : bellica insuper virtute adversum Rhætos , Pannones ,  
 atque Germanos admodum clarus , triumphos , ovationemque prome-  
 ritus est . Sed callidum ejus ingenium , atque cætera vitia brevi subo-  
 doratus Augustus , parum ei favit nec ante , quam Caius & Lucius ,  
 sui e filia Julia nepotes , præcoci fato sublati essent , ægre a Livia in-  
 ductus , eum in filium adoptavit , atque imperii successionem firmavit  
 cum annum ætatis jam ageret LVI . Ut videlicet ipse , cum Romam  
 vitiis suis Tiberius deinde inquinaret , desiderabilior fieret , quod  
 Suetonius notat , Imperio admotus , virtutum prope omnium atque  
 vitioram

vitiorum exercitia miscuit, humanus idem atque crudelis, modestus atque superbus, liberalis & avarus, sobrius & ebrius: maxime vero effusa libidine, & simulatione perpetua malum principem egit, violentam postremo mortem oppetens, ac verosimillime a Successore *Cajo* ultima in ægritudine suffocatus an. Imp. 23. ætat. 78. Christi sub eo passi 37.

*PUB.* Legenda Numi hujus prolixa est: *TI. berius. CÆSAR. II.* D. *ivi. AUG. usti. F. ilius. AUGUST. us P. ontifex. M. aximus. TR. ibunitia. P. otestate. XXXIX. Vtum. TULL.* Belle legisti. *PUB.* Sine porro, an lecta rite quoque intelligam, periculum facere. Gentili ac veteri *Claudi* nomine omisso, *Tiberius Cæsar* audit, quia in *Cæsarum* deinde Gentem adlectus, non paulo clariorem, ut patri adoptanti gratiam haberet, scribitur *Divi Filius*. Additur *Augustus*, adepti, gestique summi imperii nota, sacrosanctæ præterea Majestatis. Sequitur *Pontificis Maximi* elogium, Index summæ suæ in omnia Sacra potestatis, quibus omnibus tandem *Tribunitia Potestas* succedit, decies ofties gesta, qua populi commodis se studuisse ostendit, simulque favisse Senatui, quod munus hoc maximum repetito toties numero semper quasi novum receperit. *TUL.* Præclare omnino: nec mihi addendum hic supereft aliquid, præterquam de *Tribunitia Potestate*, quam aliam longe multoque eminentiorem apud Imp. *Spimb. T.* ac olim apud *Tribunos plebis* fuisse, ignorare non debes, ut *III. Span. II. p. 425. seqq.* *hemius contra CL. Harduinum* denuo invictè contendit.

De *Tribunis* quidem *plebis* in *Exercit. Proæm. Dial. XIX.* abun-

III.

de eruditus fuisti: quomodo vero *Tribunitia Potestas* ab Imp. gesta

*Tacitus.*

fit, hunc in locum servabam. *Tacitum* itaque audi, sic de ea scriben-

*Anal. III.*

56.

tem: *Quod summi fastigii vocabulum reperit AUGUSTUS*, ut aliqua ap-

pellatione cætera imperia praemineret: ea videlicet, quæ *Tribuni Plebis*, quo

*Vopisc. in*

nomine Imperatorum nullus uspiam vocari possus est, cæterique omnes

*Tacito.*

*Magistratus*, quocunque forent ordine, tenebant. Quare hanc Pote-

*Imp. c. r.*

statem *Vopiscus* vocabat magnam partem Regalis imperii. Equidem

etiam *Julio Cæsari* Senatus eam in perpetuum obtulit: hoc tamen no-

mine per eum neglecto, quamvis munus impleret, quod *Lipfius* ad *Ta-*

*citum* monet, *Augustus* illud resuscitavit, *Tiberius* deinde cæterique fir-

marunt. *Augustus* hanc Potestatem in perpetuum assumpsit, nihilose-

cius tamen in duo lustra, sive quinquennia, Agrippam generum, in alia

quatuor lustra *Tiberium* ejusdem collegam adlegit, & in singulos qui-

dem annos, ac si de novo ei fuisset collatum, ejus gestæ numerum

renovavit, Numis fidem suam interponentibus, ubi *Tribunitiam* ejus

Potestatem *XXXVII.* reperimus. *Tiberium* in hac parte Patris vestigia

proxime pressisse, hic Numus, de quo agimus, perspicue docet, Tribunitiam Potestatem XXXX. exhibens, quæ cum ultimo vitæ ejus atque imperii anno coincidit. Ubi tamen notes, numerum istum inchoare eo ab anno, quo *Tiberius* in hujus Potestatis Collegium ab Augusto est primum admissus, non autem inde, cum solus imperans eam primum gessit. Fuere Auguſtorum filii, sive natura, sive adoptione, subinde jam aliquoties cum Patribus Consules, & Tribunitiæ Potestatis Collegæ, antequam imperium ipsi tenerent: Utriusque proinde vices a primo numerarunt anno muneric, non vero Consulatum illum primum scripsere, quem, ut jam Augusti, primo gesserunt. Cum proinde Consulatus, sive Tribunitiæ Potestatis numeri in Nunis Quiritum veluti Æra quædam sint Cæsarum & Chronologia, qui rite computare hic volunt, nosse prius debent quoties Principum aliquis ante imperium aut Consularem, vel Tribunitiam gesserit Potestatem: quod qui neglexerit, graviter hallucinabitur. Non enim v. c. *Tiberius*, cuius Trib. Potestatem XXXIX. Numus tuus descripsit, annis totidem; sed solis 23. imperavit, quia nimirum adhuc imperante *Augusto* jam 15. vicibus erat Trib. Potestatis Collega.

- IV.** Porro eminentiam muneris hujus apud Imp. præ Tribunorum Plebis facultate Ill. *Spanheimius*, a parte Cl. *Pagii* contra Em. Card. *Norifum* stans, inde luculentissime probat. *I.* Quod Tribuni plebis essent Magistratus plebeius: illos vero, quos adoptare Augusti, quodque simul fieri consuevit, Cæsares dicere, & Tribunitiæ Potestatis Collegas admittere solebant, Patriorum ex ordine esse deberent. *II.* Quod omnis potestas Tribunorum esset Urbe circumscripta, nullamque extra ejusdem pomæria vim fortiretur: Quare etiam Tribunis ne per unam quidem noctem abesse ab Urbe licebat. Contra Auguſtorum Tribunitia Potestas non modo per totam Italiam valuit, sed etiam extra illam: quemadmodum *Tiberius*, ejusdem cum Patre jam consors, Rhodi tamen degebat, eamque ibidem exercuit. *III.* Quod Tribuni plebis essent infra Prætores, Tribunitia vero Potestas, ut supra ex *Tacito* audisti, *imperia omnia premineret*. *IV.* Quod Tribunitia insignes Potestate ampliorem longe, & vere decretoriam haberent facultatem, quibuslibet Senatus edictis intercedendi, ac Tribuni olim in Republica habebant: quemadmodum & multo magis sacrosancti, ut violari a nemine possent, habebantur. *V.* tandem: Quod Tribunorum Auctoritas convocandi Senatum, ac Plebiscita condendi, limitibus suis semper includeretur, & altiori quapiam ligaretur auctoritate: illis autem, qui

qui Tribunitiam gerebant Potestatem , facultas sine limite in omnes dabatur.

Jam , optime Publi , quantum sit hujus elogii pondus , sat super- V.  
que intelligis. Rursus porro novam contra omnes Cl. Harduini senten-  
tiam , qua statuit ex ingenio suo , Tribunitiam hanc Potestatem in Nu-  
mis Augg. signatam , nihil in Urbe juris signare , sed de provinciis tan-  
tum atque exercitibus accipiendam , quasi Augusti non in locum Tri-  
bunorum plebis ; sed pro Tribunis militum duntaxat successissent ; hanc ,  
inquam novam sententiam , rursus Ill. Spanhemius ita eligit , ut jam nemo  
eidem facile subscribere velit . Forstian autem , priusquam hunc Nu-  
mum Tiberii ponas , laurum in capite ejus desideras ? Verumtamen  
sæpe is , quemadmodum & Augustus , aliis in Numis capite nudo , ite-  
rumque in aliis laureato comparet , nihilque hic , quod equidem sciām ,  
mysterii latet . Paulo serius vero , laureatis semper Augustis , qui Cæ-  
sares duntaxat erant , nudo capite signati . Cæterum Patarol numos  
aureos , argenteos , æreosque Tiberii , Latinos æque ac Græcos , passim  
obvios dicit & frequentes , si ærcos magnos exceperis , qualis hic  
nus est .

PUB. Tua itaque venia , Tab. tuæ I. Numum IV. arripiō , qui VI.  
est Caii Caligulæ , apud me denuo Ærenus Magnus , capite laureato ad Tab. I.  
dextram converso . Legenda diffusa , fateor , in quibusdam crucem Num. IV.  
mihi figit . TULL. Ita lege : C. aius. CÆSAR. D. ivi. AUG. usli. PRON.  
spes. AUG. uslus. GERM. anucus. P. ontifex. M. aximus. TR. ibunitia. Pote-  
state. III. tium. Pater Patriæ . PUB. Hic sene in pluribus hæreo . Ubi  
Caligula mansit ? quid sibi vult Pronepos ? cur Germanicus dicitur ?  
TULL. Frustra in Numis Caligulam quæris : hoc etenim cognomen  
ex joco enatum , ob insolitum , ut ferunt , caligarum genus , quo usus  
est Cajus , cum in castris educaretur . Pronepos fuit D. Augusti , quia  
Germanici optimi Patris pessimus filius erat ex Agrippina : patrem au-  
tem hunc Caii adoptare debuit Tiberius , ipse ab Augusto adoptatus . Am-  
bitus porro causa Pronepotem Augusti sese jactabat , dum Templum  
magnificum , eidem Augusto non a se sed aliis erectum , ipse dedica-  
bat . Germanie cognomen fastus denuo causa assumit , quasi Germa-  
nos triumphasset , contra quos mera libidine exercitum duxit , cum  
tamen ii ne quidem moverentur , & ipse ea in expeditione nullum  
Belli duce dignum facinus ediderit , non pugnaverit , non motum  
comprefferit , teste Suetonio : nihilosecius tamen triumphum sibi in-  
fruxit .

Pontifex Maximus erat more Antecessorum , adeo tamen vel in flo- VII.  
D 2 lidos

Plin. in  
Paneg. c.  
21.

Lidos deos suos pius & religiosus, ut capita eorum praecidi, suumque eisdem imponi mandaret. *Patris Patriæ* elogium illico, cum primum eidem a Patribus, ejus tyrannidem veritis, offerebatur, accepit: quod equidem *Tiberius* perpetuo recusaverat, *Trajanus* diu multumque renuebat. Unde de posteriore hoc Principe ita *Plinius* laudabat. Tu etiam nomen *PATRIS PATRIÆ* recusabas. Quam longa nobis cum modestia tua pugna? quam tarde vicinus? Nomen illud, quod alii statim primo Principatus die, ut *Imperatoris & Cæsaris*, repererunt, tu usque eo distulisti. Tacite hinc inter cæteros *Cajus* utique suggillatur: qui hoc insuper nomen egrie sane, si Superis placet, implevit, cum Tiberium ægrotantem per fraudem suffocaret, quod vero simillimum, cognatis præterea suis, Senatoribus præterea atque civibus quamplurimis, purpuratum se latronem præstiterit. Ut porro crudelitatis, rapinarum, atque incestarum libidinum finem tanto citius faceret, *Cæsonia Uxor* ejus quarta effecit: cuius procreatione a *Cassio Chærea* & conjuratis per vulnera 30. e medio sublatu*s* est A. æt. 29. imp. 4. Chr. 41. Numos ejus quod attinet, fide *Pataroli*, cum Aurei tum Argentei rari: Ærei magni non æque frequenter obviant, atque minores. Græci mediæ forme rarissimi, minimæ frequentes: in Coloniis cusi fere rari, maxime magni.

VIII. *PUB.* Execròr fœdam hanc in Gente *Cæsarum* larvam, meliora de Successore ejus *Claudio* sperans. *TULL.* Execrati sunt etiam Quirites, missis a morte *Caii* prætorianis, ut universam *Cæsarum* gentem ferro perimerent. In hac fuit & *Claudius*, Drusi majoris atque minoris Antoninæ filius: quem, cum puer esset, valetudo multum destituit, ut literas vix demum caperet, licet servi in morem a crudis magistris tunnderetur. Adultus viluit Majoribus suis, ad nullam fere dignitatem admissus: immo & *Livia*, si quem hominem inopem mentis taxare voluisse, eum *Claudio* stolidorem carpebat. In illa porro Gentis *Cæsarum* internecione, a Senatu decreta, ipse sub quoipiam cubiculi peristromate occultus delituit, pedibus nihilominus proditus: milite itaque velum amovente, ei ad genua accedit, utque parceret, lachrymis orabat. Ergo miles misericordia motus, eum in castra deduxit, ajens cum risu ad commilitiones: en novum Augstum! rediit primum res ista ad cacchinos: militibus tamen larga *Claudii* promissione inductis, copiam fecit nova moliendi, cumque hebetem eum, talemque, qui noce-re nemini posset, arbitrarentur, Augstum acclamarunt, ea cum pervicacia, ut Patres quoque ad assensum compellerent. Imperavit ergo præter spem suam & omnium *Claudius*, initio boni Principis opinio-nem

nem de se omnibus ingerens : sanctiones quippe optimas tulit , opera publica utiliter struxit , multa moderatione est usus . Verumtamen potest libertis , i. e. mancipiis manumissis , summam indulxit licentiam , inque libidinem plurimam crudelitatemque deflexit , mentis præterea sæpenumero penitus inops effectus , quod quidem nonnulli maleficio deputant : tandem An. imp. 14. æt. 64. Chr. 54. confia Uxore Agrippina , veneno periit .

*PUB.* Ita nempe bene cœpisse nihil proderet , ut paroemia habet , nisi congruus etiam finis concluserit . Numus ejus contueamur , Tab. I. apud me æreum medium , in quo caput lauro revinctum lœvam spectat . Num. V. Circum lego : *TI. berius. CLAUDIUS CAESAR AUG. P.ont. M. ax. TR. ibun. P.oteſt. IMP. erator. P. at. P. atr. COS. ul. II. dum. TULLIUS.* Hic nota , *Tribui. Potestatem* sine numero ponit , quasi perpetuam , quælis apud Augustos re vera etiam fuit : unde si numerum addebant , peculiaris id erat erga Senatum favoris , ut hoc pæcto umbram veluti antiquæ Libertatis , qua vigente annuns erat Magistratus , Reipublicæ permitterent . Vox *IMP.* hic non designat summum fastigium , sive imperium Augustum , sed Bellicum , quia *Claudius* per Legatum Britannos aggressus est : hi vero , sola Nominis Romani formidine quassati , mox sine pælio quievere , *Claudio* autem vel sic quoque triumphum insignem pepererunt , quem etiam egit . Sufficerat autem ei hanc propter expeditionem tam feliciter faustum , quia sine labore triumphalem , scribi *IMP.* absque BRITANNICI cognomine , quod elogium , ut notat *Ill. Spanhemius* , Senatus in filium *Claudii* , videlicet *Tib. Claudium* , *Spanh. T.* transtulit , abinde *Britannicum* vulgo appellatum . Numos porro *Claudii* *II. p. 324.* argenteos & aureos *Patarol* raros dicit : æreos vero cum Græcos tum Latinos frequentes , in quibus tamen omnibus magnæ aliquem formæ vix reperias .

*PUB.* Unicus , ut opinor , de Gente Cesarum nobis adhuc superest *X.* *Nero* , decantatum illud Romanæ purpuræ probrum . *TULL.* Ita est : scripsit autem nonnemo , cloacam eum suis residui sanguinis Augusti , adeo jam in *Tiberio* falso , *Cajo* crudeli , *Claudio* stolido vitiati . Fuit is filius *Cn. Domitii Aenobarbi* , atque *Agrippinæ* : quorum mores utrimque tales fuere , ut , dum ipsi se contuerentur , fateri debuerint , non posse ex se boni quidpiam nasci . *Imp. Claudius* matrem *Neronis* postremam duxit uxorem , cum ille jamjam adolesceret : ejus itaque artibus filius debuit , ut imperio deputaretur a *Claudio* , prout illæ quidem tabulæ soñabant , quas *Agrippina* necato *Claudio* protulit , et si per eam suppositæ multis ac statim videbantur . Porro mulieris hujus tanta fuit ambitio ,

## DIALOGUS IV.

ut per auspices edocta, fore equidem, ut imperet filius, sed matrem occidat, responderit: Occidat, dummodo imperet. Militum ergo præcipue opera imperio admotus Nero, primis quidem annis, Senecæ, magistri sui, atque Pyrrhi, Præfecti Prætorii, consilio, adeo bene gubernavit, ut multo postea tempore Quirites, dum Principibus suis bene precari vellent, eisdem Quinquennium Neronis acclamarent. Mox vero in omne flagitorum genus effusus, ita furebat, ut Caii summa impietas præ Neroris truculentia pia videretur. Occidit matrem, fratrem, uxores duas, atque magistrum suum: quibus vero aliis pepercit? Divitem fuisse capitis rerum fecit: ad histrionis hujus Augusti, ac scurræ Comici deliria non plausisse, crimen erat morte acerbissima piandum. Aureas Romæ domus erexit: sed nulla re, quod Suetonius perhibet, Urbi magis, quam ædificiis nocuit, ob nimium eorum luxum. Tandem Romam, quam illustrius multo condere, ac Neropolim dicere animo præceperat, diversis in locis igne jussit succendi, eaque flagrante ex edito quopiam loco Trojæ excidium ad cytharam decantavit. Tanti vero piaculi causa diris infandis passim devotus, culpam incendii, Simone mago id ei suggerente, in Christianos conjecit, quos eapropter prima atque immanissima prosecutione crudeliter exagitavit. Provinciis subinde fere omnibus obstantia flagitia ab eo descendentibus, Senatus animos resumens, hostem eum dixit, missisque militibus ad poenas poposcit: quos ille præveniens, multa licet manus trepidatione, suum tamen ipse jugulum punctione confudit, An. tyrannidis suæ 14. Et. 32. Chr. 68.

XI. *PUB.* Quanta igitur Assentatio, vel potius quanta impiissimi ty-  
 Tab. I. ranni formido hunc ejus Numum apud me æreum medium convestit!  
 Num. VI. Caput namque in lævam versum corona cingit radiis conspicua, atque  
 sequentia circumstant: NERO CL.audius. CAESAR AUG.ustus.  
 GERM.anicus. P.oni. M.ax. TR.ibun. P.oteft. IMP.erator. P.at. P.atr.  
 TULL. Dixeram supra D. I. n. 3. radiis coronari divinum aliquid por-  
 tendere: nihilominus tamen non pauci Imperatorum, vel affectione  
 Senatus, hoc capitis ornamentum, iis alias, qui vita jam functi, diis  
 accenserentur, ex vero tributum, viventes præoccuparunt. Atque in  
 his Nero pessimus chorum dicit, omnium primus corona radians,  
 quam omnium ultimus meruit. Claudi deinde nomen assumit, ut  
 factam a Claudio Imp. adoptionem suam gratus fateretur: sed tanti be-  
 neficii memoriam paulo post oblivione sepeliens, nihil scriptit in numis  
 præter Nero Cæsar &c. Arrogantissime vero hanc ejus Adoptionem Ur-  
 bes quaspiam Græcas extulisse supra dixi D. III. n. 5. Laodicenses porro  
 tur-

turpissima omnium adulatione circa caput *Neronis* scribebant : NEPΩΝ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΘΕΟΣ. NERO AUGUSTUS DEUS.

Unde sibi *Germanici* cognomen arrogaverit, haetenus quidem nemo me docuit : sed per Duces in illos pugnasse, qui fere semper movebantur, facile mihi persuadeo. Alias vero lego, bellum Britannicum infeliciter eum gestisse, sed Parthicum felicius per Domitium Corbulonem, Judaicum item per Vespasianum : atque ab alterutro horum IMP. scribi videtur. Ubi merito animadvertis, quod III. *Spanhemius* notat, *Spanb. Tit.* et si Imp. a devictis aliis omnibus gentibus cognomina reciperent *Ger-* II. p. 507. *manici*, *Britannici*, *Parthici*, *Armeniaci*, &c. a Judaeis tamen victis, quod nimium essent contemti, nullum eorum *Judaicum* appellari se passum esse. *Patris Patriæ* elogium Nero primis annis, cum adhuc bonus esset, ætatem nimis juvenem causatus, neutiquam admisit : postea iniquissimus factus metu extorxit. Numos ejus in omni metallo ac modulo obvios *Paterol* dicit : Græcos tamen magnos rariores. *PUB.* Quam undique mysteria latent : quam probe tu quævis minuta observas, Tulli venerande: nimirum ut ut tua demum industria meam provokes, & numos erudite tractare, ac inde me lumen historiæ accendere doceas. Amplius sane eruditis exemplo quam lege : quod ut diu sic facere jucundissime velis, etiam atque etiam vehementer te oro.

## DIALOGUS V.

De

Numis GALBAE, ac cæterorum ad usque DOMITIANUM.

TULLIUS.

**N**on jam annorum sed mensium Imp. numi tibi commonstrant, I. *Galbam* videlicet, *Hispanici Exercitus Ducem*, *Othonem*, ac deum *Vitellium*, *Germaniæ Legionibus præfustum*. Ubi initio Cl. rursus *Harduini* sententiam obiter tibi insinuo, qua denuo ire contra torrentem audacter præsumfit, liberam, si posset, etiam sub Imp. Rem publicam evincere volens, senatui certe amplissimam in Augustos potestatem undique vindicans. Hunc poenituisse perpetui Imperatoris a se creati asseverat, ac preinde a cæde *Neronis* tribus supra dictis qua- fi